

Glæden ved at skrive breve og livsfortællinger for patienter på Hospice Djursland

Som frivillig har jeg igennem et årstid skrevet livshistorier og breve for beboerne på Hospice Djursland. Det har været til gensidig glæde. Flere af beboerne har udtrykt stor lettelse over at få skrevet noget værdifuldt til deres kære. Og for mig har det været en glæde, at hjælpe med det, de ikke selv havde kræfter til at udføre i praksis. Jeg har gennem mange år som højskolelærer arbejdet med livsfortælling, og jeg har oplevet, hvordan erindringer fra tidligere tider kan give en form for forståelse og afklaring af det levede liv.

På Hospice bliver jeg bedt om at løse den konkrete opgave, enten af en sygeplejerske eller af husets psykolog. De kontakter mig og fortæller om beboerens ønske og behov. Således blev jeg en eftermiddag spurgt, om jeg ville hjælpe en ældre kvinde med at skrive om hendes liv. Jeg tog straks kontakt til hende. Mens vi sad på terrassen denne sensommereftermiddag og nød udsigten, fortalte hun om et aktivt liv og genoplevede gode minder fra hendes ungdomsliv, mens jeg spurgte og skrev ned. Hendes kræfter rakte til godt tyve minutters snak. Derefter takkede hun for, at jeg havde givet hende en stund, hvor hun havde glemt alt om sygdom. Hun sluttede med at sige: "nu er jeg spændt på at læse den bog, du får skrevet om mig"! Da jeg som aftalt ville besøge hende to dage senere for at fortsætte med at skrive, var hun død. Jeg er sikker på, at denne eftermiddag på terrassen blev en stjernestund for den nu afdøde kvinde. Den ene side det blev til, sendte jeg til familien.

En anden beboer bad om hjælp til at svare på et personligt brev, han havde modtaget fra en tidligere ansat i sit firma. Den ansatte takkede i brevet for den hjælp, og for de værdier han havde fået af direktøren gennem mange års oplæring og ansættelse i firmaet. Det personlige brev var så betydningsfuldt for direktøren, at det skulle med i kisten på hans sidste rejse. Det svarbrev, jeg hjalp med at skrive, blev dikteret ord for ord og hver sætning blev nøje overvejet, gennemlæst og tilrettet over flere dage. Det var en stor glæde for os begge, da brevet var færdigt, og vi kom det i kuvert klar til afsendelse. Sygdom havde delvis berøvet direktøren synet, så måske derfor var han fyldt af taknemmelighed for hjælpen til at få svaret på brevet. I de sidste uger af hans liv kom jeg på korte besøg, hvor han fortalte mig om det spændende liv, han havde haft, og som han havde lyst til at dele med mig.

Jeg har skrevet afskedsbreve for en far til hans teenager børn. Det var vigtigt for faderen, at børnene efter hans død kunne læse og genlæse, hvad de havde betydet for ham, og hvilke karakteregenskaber han satte pris på hos dem hver for sig. Ved fælles hjælp, blev der over flere dage skrevet noget betydningsfuldt til begge børn. I de efterfølgende uger på Hospice, hvor jeg blev besøgsven for hele familien, fik vi også afklaret, hvornår brevene skulle afleveres til børnene. For faderen var det af stor betydning at tænke på, at der både var købt gaver og skrevet breve til børnene, der lå til dem efter hans død.

Når jeg bliver bedt om hjælp til at skrive for en beboer, er det ofte under et vist tidspres. Jeg kom f.eks. på besøg hos en kvinde, der var synligt plaget af sygdom, så jeg gik straks i gang med at skrive for hende. Kvinden, der havde en fantastisk udstråling, ønskede at få skrevet et brev til et barnebarn, der skulle konfirmeres et halvt år senere. Det var svært for kvinden at få forment sætningerne, så vi blev enige om, at hun fortalte om det liv, hun som bedstemor havde haft sammen med barnebarnet. Jeg kom derefter med forslag til, hvad der kunne skrives, forslag som kvinden accepterede eller kom med korrektioner til. På den måde fik vi skrevet et kort, men vigtigt brev fra bedstemor til barnebarn. Inden jeg forlod stuen havde kvinden også fortalt om de andre familiemedlemmer, der boede langt fra Djursland og derfor ikke kunne komme på daglige besøg. Vi fik skrevet korte afskedsbreve til både ægtefællen, en datter og svigersøn samt endnu et

barnebarn. Den efterfølgende dag, da jeg kom med de færdigskrevne breve til godkendelse, blev en dag der varmede mit hjerte. For hvert brev jeg viste frem og læste op, fik jeg et kæmpe smil og en stor tak fra kvinden, der sagde: "Tusind tak, hvor lyder det smukt, det var lige sådan jeg ønskede det." Brevene kom i kuverter, der blev skrevet navne på, og de lå nu klar i skabet til familien, når kvinden døde.

Kvinden insisterede på at ville købe en blomst til mig som tak for hjælpen, men vi kom overens med, at tanken om at købe en blomst er mere end tak nok for en frivillig. Næste dag døde kvinden med det store varme smil. Jeg tror, at disse afsluttende breve gjorde kvinden klar til at slippe livet og til at få en værdig død. Jeg er glad for, at jeg nåede at gøre skrivearbejdet færdigt.

Jeg har skrevet livshistorier for en kvinde, der på daværende tidspunkt var for svag til selv at udføre skrivearbejdet. I dette tilfælde var det vigtigt for hende at få beskrevet den tidsperiode i livet, hvor hun sammen med sin mand blev godkendt som adoptivforældre, fik sønnen bragt i forslag og om perioden, indtil de fik deres ønskebarn. Hen over nogle dage fik jeg også fortalt og nedskrevet oplevelser fra sønnens barndom og ungdom. Den sidste gang kvinden fortalte for mig, var det også med hjælp fra ægtefællen. Den efterfølgende dag, da jeg kom for at læse de færdige beskrivelserne op for kvinden, sad både far og søn i sofaen og hørte på deres fælles livsfortælling. Det blev en værdifuld og smuk oplevelse for familien, en gave fra mor til søn.

En anden beboer ønskede hjælp til at påbegynde nedskrivning af sine livshistorier. Vi blev enige om at lade temaet rejseliv være inspiration og virke som disposition for beskrivelserne. Beboerens liv havde i høj grad været præget af mange og lange rejser. Kvinden lod tankerne flyve, og den ene fortælling afløste den anden. Jeg skrev ned og kom et par dage efter for at få godkendt det nedskrevne og dernæst få fortalt nye rejseoplevelser. Da jeg var der sidste gang, aftalte vi, hvordan hun kunne fortsætte skriveriet sammen med datteren og barnebarnet.

En ældre beboer ønskede at få hjælp til at skrive til to voksne børn, der havde ringe kontakt til hinanden, og hvor der var misundelse mellem de to søskende. Disse to breve blev dikteret den ene dag og godkendt af beboeren den næste dag. Kvinden gav udtryk for, at det gav hende ro at vide, at der i hendes skuffe lå et brev til børnene, hvor hun fortalte dem, at de var lige værdsatte, og at hun ønskede, at de ville holde sammen fremover.

For nogle af beboerne kan det være svært i livets afslutning, at få skrevet til de nærmeste det der er betydningsfuldt. Derfor kan det være til hjælp at have en neutral pennefører til det praktiske arbejde. Jeg tror, at det for nogle af beboerne på Hospice er vigtigt, at de inden de dør får fortalt om episoder, der har haft betydning for dem. Jeg oplever, at det er de glædelige begivenheder i livet, der fylder i beskrivelserne. De skriveopgaver, jeg har hjulpet beboerne med, er forløbet over korte og intense perioder. Beboerne har givet udtryk for en stor taknemmelighed over, at det nu er gjort færdigt og afsluttet, og det glæder mig.

Helle Hallberg

Frivillig på Hospice Djursland, marts 2013